

1603**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY¹⁾**

z dnia 3 września 2003 r.

w sprawie licencjonowania personelu lotniczego

Na podstawie art. 94 ust. 8 i 9 oraz art. 104 ust. 1 w związku z art. 94 ust. 3 ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. — Prawo lotnicze (Dz. U. Nr 130, poz. 1112) zarządza się, co następuje:

---

¹⁾ Minister Infrastruktury kieruje działem administracji rządowej — transport, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Infrastruktury (Dz. U. Nr 32, poz. 302 oraz z 2003 r. Nr 19, poz. 165 i Nr 141, poz. 1359).

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) wzory licencji właściwe dla specjalności lotniczych;
- 2) uprawnienia przyznawane i wpisywane do licencji;
- 3) szczegółowe wymagania dla poszczególnych rodzajów licencji, dotyczące kwalifikacji lotniczych w zakresie wiedzy, umiejętności i praktyki;

4) szczegółowe zasady:

- a) wydawania, cofania, ograniczania, zawieszania i przywracania licencji oraz wynikających z nich uprawnień,
- b) uznawania, zawieszania uznania, cofania uznania, przywracania uznania obcej licencji personelu lotniczego wydanej przez właściwy organ obcego państwa,
- c) uzyskiwania i sprawdzania kwalifikacji lotniczych,
- d) prowadzenia szkolenia lotniczego;

5) szczegółowe zasady prowadzenia rejestru personelu lotniczego;

6) szczegółowe warunki wykonywania uprawnień wynikających z licencji;

7) wymagania dla licencji i świadectw kwalifikacji nieprzewidzianych w ustawie.

§ 2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) Aneksie — rozumie się przez to załącznik do Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym, podpisanej w Chicago dnia 7 grudnia 1944 r. (Dz. U. z 1959 r. Nr 35, poz. 212 i 214, z 1963 r. Nr 24, poz. 137 i 138, z 1969 r. Nr 27, poz. 210 i 211, z 1976 r. Nr 21, poz. 130 i 131, Nr 32, poz. 188 i 189 i Nr 39, poz. 227 i 228, z 1984 r. Nr 39, poz. 199 i 200, z 2000 r. Nr 39, poz. 446 i 447, z 2002 r. Nr 58, poz. 527 i 528 oraz z 2003 r. Nr 78, poz. 700 i 701);
- 2) JAR — rozumie się przez to europejskie wymagania bezpieczeństwa lotniczego JAR ustanowione przez Zrzeszenie Władz Lotniczych (JAA), wprowadzone do stosowania rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania europejskich wymagań bezpieczeństwa lotniczego JAR (Dz. U. Nr 139, poz. 1329);
- 3) locie według wskazań przyrządów (IFR) — rozumie się przez to lot wykonywany zgodnie z przepisami dla lotów według wskazań przyrządów;
- 4) ustawie — rozumie się przez to ustawę z dnia 3 lipca 2002 r. — Prawo lotnicze;
- 5) orzeczeniu lotniczo-lekarskim — rozumie się przez to orzeczenie o braku przeciwwskazań do wykonywania funkcji członka personelu lotniczego, o którym mowa w art. 110 ustawy;
- 6) podręczniku licencjonowania personelu lotniczego (PEL) — rozumie się przez to podręcznik ogłaszany w Dzienniku Urzędowym Urzędu Lotnictwa Cywilnego, zawierający wytyczne i instrukcje dotyczące licencjonowania personelu lotniczego; podręcznik ten podlega bieżącej aktualizacji zgodnie ze zmianami przepisów międzynarodowych, o których mowa w art. 3 ust. 5 ustawy;

7) Prezesie Urzędu — rozumie się przez to Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego.

§ 3. Ze względu na wymagania niezbędne do ich uzyskania wyróżnia się następujące licencje:

- 1) pilota samolotowego turystycznego, pilota samolotowego zawodowego, pilota samolotowego liniowego, pilota śmigłowcowego turystycznego, pilota śmigłowcowego zawodowego, pilota śmigłowcowego liniowego i mechanika pokładowego:
  - a) zgodne z JAR-FCL 1 — Licencjonowanie personelu lotniczego (samoloty), JAR-FCL 2 — Licencjonowanie personelu lotniczego (śmigłowce), JAR-FCL 3 — Licencjonowanie personelu lotniczego (wymagania medyczne), JAR-FCL 4 — Licencjonowanie personelu lotniczego (inżynierowie lotniczy), albo
  - b) zgodne z Aneksiem 1 oraz załącznikiem nr 1 do rozporządzenia;
- 2) pilota balonu wolnego, pilota szybowcowego, nawigatora lotniczego, kontrolera ruchu lotniczego i dyspozytora ruchu lotniczego — zgodne z Aneksiem 1 i załącznikiem nr 1 do rozporządzenia;
- 3) mechanika poświadczenia obsługi statku powietrznego:
  - a) zgodne z JAR-66 — Personel poświadczający obsługę techniczną oraz załącznikiem nr 4 do rozporządzenia — w przypadku zarobkowego przewozu lotniczego statkami powietrznymi o maksymalnej masie startowej powyżej 5 700 kg,
  - b) zgodne z Aneksiem 1 i załącznikiem nr 1 do rozporządzenia — w przypadku pozostałych statków powietrznych, z zastrzeżeniem § 4 ust. 1 pkt 2;
- 4) pilota wiatrakowcowego turystycznego, pilota wiatrakowcowego zawodowego, pilota sterowcowego liniowego, pilota sterowcowego zawodowego, skoczka spadochronowego zawodowego, radiooperatora pokładowego i informatora służby informacji powietrznej — zgodne z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia;
- 5) licencję, o której mowa w § 4 ust. 1 pkt 1.

§ 4. 1. Wprowadza się wymóg posiadania następujących licencji i świadectw kwalifikacji:

  - 1) licencji praktykanta — kontrolera ruchu lotniczego — dla kandydatów na kontrolerów ruchu lotniczego, uprawniającej do odbywania praktycznego szkolenia na stanowisku operacyjnym organu ruchu lotniczego — wydawanej zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia;
  - 2) świadectwa kwalifikacji — dla mechaników poświadczenia obsługi statku powietrznego wykonujących czynności lotnicze w związku z użytkowaniem następujących statków powietrznych:
    - a) lotni, motolotni, paralotni,

- b) spadochronów,
- c) stanowiących konstrukcje amatorskie,
- d) budowanych z zestawów montażowych,
- e) o maksymalnej masie startowej do 495 kg.

2. Świadectwa kwalifikacji, o których mowa w art. 95 ust. 2 ustawy, oraz wpisywane do nich uprawnienia, wydaje się zgodnie z załącznikiem nr 3 do rozporządzenia.

3. Do świadectwa członka załogi statku powietrznego (Crew Member Certificate — CMC) stosuje się Aneks 9.

Rozdział 2

Prowadzenie szkolenia lotniczego w celu uzyskiwania kwalifikacji

§ 5. 1. Zakres szkolenia lotniczego, wymagany dla uzyskania licencji członka personelu lotniczego lub uprawnień lotniczych do niej wpisywanych, jest określony w załączniku nr 1 lub załączniku nr 4 do rozporządzenia.

2. Szkolenie lotnicze składa się z:

- 1) szkolenia teoretycznego — nauczania wiedzy lotniczej — dla wszystkich specjalności członków personelu lotniczego,
- 2) szkolenia praktycznego na ziemi i w locie — nauczania umiejętności praktycznych — dla pilotów wszystkich specjalności, nawigatorów, mechaników pokładowych, radiooperatorów pokładowych i skoczków spadochronowych,
- 3) szkolenia praktycznego na ziemi — dla kontrolerów ruchu lotniczego, informatorów służby informacji powietrznej, dyspozytorów lotniczych i mechaników poświadczenia obsługi,
- 4) uzupełniającego szkolenia praktycznego — w formie nadzorowanej praktyki lotniczej, w zakresie wymaganym do uzyskania:
  - a) uprawnienia instruktora szkolenia praktycznego, o którym mowa w ust. 3.4.6.1.1, 3.4.6.1.3, 3.4.6.1.4, 3.4.6.2.1, 3.4.6.2.3, 3.4.6.3.1, 3.4.6.4.1, 3.4.6.5.1 i 3.4.6.6.1 załącznika nr 1 do rozporządzenia, wpisywanego do licencji pilota albo skoczek spadochronowego zawodowego,
  - b) uprawnienia dotyczącego rodzaju obsługi i typu statku powietrznego, wpisywanego do licencji poświadczenia obsługi,
  - c) uprawnień wymienionych w ust. 3.6 i 3.7 załącznika nr 1 do rozporządzenia,
  - d) uprawnień wymienionych w ust. 2.3 załącznika nr 3 do rozporządzenia

— które prowadzone jest zgodnie z programami szkolenia lotniczego, opracowanymi przez prowadzącego szkolenie i zatwierdzonymi przez Prezesa Urzędu, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Dopuszcza się szkolenie osoby, która wykazała przed prowadzącym szkolenie, że posiada niektóre z wymaganych wiadomości lub umiejętności, według indywidualnego toku szkolenia. Indywidualny tok szkolenia opracowuje, na podstawie zatwierdzonego programu szkolenia, prowadzący szkolenie i przedstawia Prezesowi Urzędu do zatwierdzenia.

4. Szkolenie praktyczne na ziemi i w locie prowadzi się wyłącznie:

1) na statkach powietrznych:

- a) spełniających wymagania określone w art. 31 ust. 1 ustawy lub
  - b) na statkach powietrznych, o których mowa w art. 33 ust. 2 ustawy, lub
  - c) na polskich państwowych statkach powietrznych
- które odpowiadają rodzajowi i zakresowi szkolenia oraz są do niego przystosowane zgodnie z wymaganiami, o których mowa w ust. 2.3.4 załącznika nr 1 do rozporządzenia;

2) przy zastosowaniu odpowiednich do rodzaju i zakresu szkolenia, naziemnych urządzeniach treningowych, spełniających wymagania:

- a) JAR-STD 1A — Samolotowe symulatory lotu lub
- b) JAR-STD 2A — Samolotowe urządzenia do szkolenia lotniczego, lub
- c) JAR-STD 3A — Urządzenia do szkolenia procedur lotu i nawigacyjnych (samoloty), lub
- d) JAR-STD 4A — Urządzenia do podstawowego szkolenia w lotach według wskazań przyrządów,
- e) JAR-STD 1H — Śmigłowcowe symulatory lotu, lub
- f) JAR-STD 3H — Urządzenia do szkolenia procedur lotu i nawigacyjnych (śmigłowce)

— chyba że Prezes Urzędu, na wniosek prowadzącego szkolenie i po stwierdzeniu, że nie zostanie obniżony poziom szkolenia, wyrazi zgodę na zastosowanie urządzeń treningowych niespełniających tych wymagań.

§ 6. Kandydat do szkolenia lotniczego i jego uczestnik powinien posiadać obywatelstwo polskie albo spełniać warunki określone w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2003 r. w sprawie szkolenia lotniczego oraz uzyskiwania licencji przez cudzoziemców (Dz. U. Nr 156, poz. 1524).

§ 7. 1. Kandydat do szkolenia teoretycznego i jego uczestnik powinien:

- 1) posiadać wykształcenie określone w ustawie dla danej licencji, z zastrzeżeniem ust. 2;

2) spełniać wymagania, o których mowa w załączniku nr 1 lub 4 do rozporządzenia, jeżeli zostały one określone.

2. Ośrodek szkolenia lotniczego albo organizacja wymieniona w § 9 ust. 5 może dopuścić do szkolenia teoretycznego kandydata niespełniającego wymagania określonego w ust. 1 pkt 1, jeżeli pobiera on naukę, po ukończeniu której spełni to wymaganie, oraz po udokumentowanym stwierdzeniu, że posiada on wiedzę wystarczającą do opanowania przedmiotów szkolenia teoretycznego.

§ 8. 1. Kandydat do szkolenia praktycznego i jego uczestnik powinien:

- 1) posiadać wykształcenie określone w ustawie dla danej licencji;
- 2) spełniać wymagania, o których mowa w załączniku nr 1 i 4 do rozporządzenia, jeżeli dla kandydatów do szkolenia do danej licencji lub uprawnień lotniczego zostały one określone;
- 3) posiadać odpowiednie orzeczenie lotniczo-lekarские;
- 4) posiadać pisemną zgodę przedstawiciela ustawowego kandydata, jeżeli nie uzyskał on pełnoletności.

2. Spełnianie przez kandydata oraz uczestnika szkolenia wymagań, o których mowa w ust. 1, stwierdza ośrodek szkolenia lotniczego albo organizacja, wymienione w § 9 ust. 5, przed rozpoczęciem oraz w trakcie szkolenia.

§ 9. 1. Szkolenie lotnicze kandydatów do uzyskania licencji i uprawnień lotniczych wpisywanych do licencji oraz świadectw kwalifikacji prowadzone jest w ośrodkach szkolenia lotniczego, z zastrzeżeniem ust. 5.

2. W zależności od specjalności personelu lotniczego szkolenie lotnicze prowadzi się w:

- 1) ośrodka szkolenia personelu lotniczego — wchodzącego w skład załóg statków powietrznych oraz skoczków spadochronowych zawodowych:
  - a) dla kandydatów na pilotów i pilotów,
  - b) dla kandydatów ubiegających się o uzyskanie uprawnień lotniczych na nowe typy statków powietrznych oraz o uzyskanie innych uprawnień lotniczych — pilotów licencjonowanych,
  - c) dla kandydatów ubiegających się o uzyskanie licencji członków załóg statków powietrznych niebędących pilotami i uprawnień lotniczych wpisywanych do ich licencji,
  - d) dla kandydatów ubiegających się o uzyskanie licencji skoczka spadochronowego zawodowego i uprawnień lotniczych wpisywanych do ich licencji,
  - e) dla kandydatów ubiegających się o wydanie świadectwa kwalifikacji i uprawnień wpisywa-

nych do świadectw kwalifikacji, z zastrzeżeniem pkt 2 lit. c;

2) ośrodka szkolenia personelu lotniczego — nie-wchodzącego w skład załóg lotniczych:

- a) dla kandydatów ubiegających się o uzyskanie licencji mechanika poświadczenia obsługi statku powietrznego i wpisywanych do niej uprawnień lotniczych,
- b) dla kandydatów ubiegających się o uzyskanie licencji kontrolera ruchu lotniczego i informatora służby informacji powietrznej oraz uprawnień lotniczych wpisywanych do tych licencji,
- c) dla kandydatów ubiegających się o wydanie świadectwa kwalifikacji, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 2, oraz uprawnień wpisywanych do tych świadectw kwalifikacji.

3. Szkolenie kandydatów do uzyskania licencji dyspozytora lotniczego prowadzi się w ośrodku szkolenia, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 lit. a albo b.

4. Szkolenie lotnicze prowadzi się w ośrodku szkolenia lotniczego będącym samodzielną organizacją lotniczą albo stanowiącym część składową innego podmiotu. W tym drugim przypadku osoba kierująca ośrodkiem szkolenia lotniczego musi być bezpośrednio podporządkowana służbowo osobie kierującej tym podmiotem, chyba że kierownictwo tego podmiotu i jego ośrodka szkolenia sprawuje ta sama osoba.

5. Szkolenie lotnicze niezarobkowe prowadzi się w organizacjach lotniczych, niebędących ośrodkami szkolenia lotniczego, prowadzących w tym zakresie statutową działalność niezarobkową, wyłącznie dla swych członków. Organizacje te mogą prowadzić szkolenie wyłącznie:

- 1) na samolotach jednosilnikowych tłokowych i śmigłowcach jednosilnikowych z maksymalną certyfikowaną liczbą miejsc siedzących nie większą niż dla 4 osób oraz na wiatrakowcach:
  - a) do uzyskania licencji pilota turystycznego — teoretyczne lub praktyczne,
  - b) do uzyskania, wpisywanych do licencji:
    - uprawnień do lotów nocnych VFR,
    - uprawnień dotyczących klasy samolotów jednosilnikowych tłokowych i motoszybowców turystycznych,
    - uprawnień dotyczących typu śmigłowca jednosilnikowego z maksymalną certyfikowaną liczbą miejsc siedzących nie większą niż dla 4 osób,
  - c) rozszerzające umiejętności pilota, posiadającego licencję pilota turystycznego, w zakresie przydatnym w jego lotniczej działalności sportowej, turystycznej lub rekreacyjnej w lotach VFR, w tym szkolenie specjalistyczne, o którym mowa w § 30 ust. 2;

- 2) do uzyskania licencji pilota szybowcowego oraz wpisywanych do niej uprawnień lotniczych, dotyczących rodzaju startu szybowca i uprawnienia lotniczego do lotów na szybowcach z napędem umożliwiającym samodzielny start;
- 3) na statkach powietrznych kategorii innych niż wymienione w pkt 1 i 2 w zakresie związanym z przedmiotem ich niezarobkowej działalności lotniczej: sportowej, turystycznej i rekreacyjnej do uzyskania licencji oraz uprawnień wpisywanych do tych licencji, które nie uprawniają do zarobkowego wykonywania czynności lotniczych oraz świadectw kwalifikacji.

§ 10. Ośrodki szkolenia lotniczego i organizacje wymienione w § 9 ust. 5 mogą prowadzić szkolenie lotnicze tylko w zakresie objętym posiadanym certyfikatem i tylko w okresie jego ważności oraz przy spełnieniu warunków wymienionych w § 11.

§ 11. 1. Szkolenie lotnicze w ośrodku szkolenia lotniczego i organizacji lotniczej wymienionej w § 9 ust. 5 musi być prowadzone:

- 1) zgodnie z zatwierdzonymi przez Prezesa Urzędu, do użytku w tym ośrodku albo organizacji, i wprowadzonymi w życie instrukcjami wykonawczymi oraz dokumentami regulaminowymi:
  - a) instrukcją szkolenia, a w przypadku ośrodka szkolenia mechaników poświadczenia obsługi statku powietrznego — charakterystyką ośrodka określającą organizację i procedury szkolenia lotniczego oraz struktury zarządzania szkoleniem i jego nadzorowanie,
  - b) instrukcją wykonywania lotów lub odpowiednio instrukcją wykonywania skoków spadochronowych albo instrukcją operacyjną, określającą zasady i procedury organizacji i wykonywania operacji lotniczych związanych ze szkoleniem w locie, kierowania tymi operacjami i sprawowania nad nimi bieżącego nadzoru operacyjnego — w przypadku ośrodków prowadzących szkolenie podczas operacji statków powietrznych,
  - c) instrukcją zarządzania obsługą techniczną, określającą zasady i procedury organizacji obsługi statków powietrznych — dla ośrodków szkolenia mechaników poświadczenia obsługi, prowadzących szkolenie podczas obsługi statków powietrznych oraz pozostałych ośrodków, jeżeli prowadzą obsługę eksploatowanych w ośrodku statków powietrznych,
  - d) instrukcją systemu jakości, przy czym instrukcja ta nie jest wymagana dla organizacji wymienionej w § 9 ust. 5, jeżeli nie prowadzi szkolenia do licencji lub uprawnień, o których mowa w § 3 pkt 1 lit. a,
  - e) programami szkoleń, o których mowa w § 5 ust. 2, albo indywidualnym tokiem szkolenia, o którym mowa w § 5 ust. 3;

- 2) przez kadre dydaktyczną, posiadającą kwalifikacje i uprawnienia odpowiednie do rodzaju i zakresu szkolenia oraz kierowania nim, której skład jest imiennie wyszczególniony w instrukcji, o której mowa w pkt 1 lit. a;
- 3) przy wykorzystaniu bazy dydaktycznej, odpowiedniej do rodzaju szkolenia lotniczego;
- 4) przy wykorzystaniu odpowiednich do rodzaju szkolenia statków powietrznych albo urządzeń treningowych;
- 5) zgodnie z przepisami ustawy w zakresie ochrony lotnictwa cywilnego.

2. Szkolenie mechaników poświadczenia obsługi statku powietrznego, o którym mowa w § 30 ust. 3, dotyczące typu statku powietrznego, prowadzi się wyłączenie w:

- 1) organizacji obsługi technicznej statków powietrznych, certyfikowanej do obsługi danego typu, w zakresie obsługi, której dotyczy szkolenie;
- 2) ośrodka szkolenia mechaników poświadczenia obsługi statku powietrznego, który ma odpowiednią umowę o współpracy szkoleniowej, zawartą z organizacją, o której mowa w pkt 1.

3. Ośrodek szkolenia lotniczego i organizacja lotnicza, o której mowa w § 9 ust. 5, są obowiązane do:

- 1) utrzymania materialnych środków oraz kadry, wymienionych w ust. 1 pkt 2—4, w stanie, który został wykazany podczas certyfikacji;
- 2) aktualizacji instrukcji wykonawczych i dokumentów regulaminowych, stosownie do zmian przepisów lotniczych oraz zmian w funkcjonowaniu lub wyposażeniu, i przedkładania proponowanych zmian Prezesowi Urzędu do zatwierdzenia;
- 3) prowadzenia szkolenia wyłącznie w zakresie określonym w otrzymanym certyfikacie;
- 4) informowania Prezesa Urzędu o planowanych kursach szkoleniowych lub szkoleniach indywidualnych, z wyprzedzeniem co najmniej 7 dni roboczych w stosunku do planowanej daty rozpoczęcia szkolenia.

§ 12. Prezes Urzędu publikuje w PEL:

- 1) wytyczne w zakresie instrukcji wykonawczych i dokumentów regulaminowych określonych w § 11 ust. 1 pkt 1;
- 2) wytyczne dotyczące prowadzenia szkolenia w ośrodkach szkolenia lotniczego oraz organizacji lotniczych, o których mowa w § 9 ust. 5;
- 3) listę ośrodków szkolenia lotniczego z określeniem ich rodzaju, zgodnie z § 9 ust. 2, oraz zakresu prowadzonego szkolenia i terminu ważności certyfikatu na szkolenie;

- 4) listę ośrodków szkolenia prowadzących sprawdzenie wiadomości i umiejętności w celu przedłużenia ważności świadectw kwalifikacji oraz uprawnień lotniczych;
- 5) wzory dokumentów praktyki lotniczej, wymienionych w § 30 ust. 4 pkt 3, odpowiednie dla poszczególnych specjalności członków personelu lotniczego;
- 6) wytyczne i instrukcje techniczne, dotyczące wydawania dokumentów wymienionych w pkt 1 oraz dokonywania w nich wpisów i potwierdzania ich.

§ 13. 1. Organizacje, o których mowa w § 9 ust. 5, mogą opracowywać wymagane dla ich działalności szkoleniowej jednolite instrukcje wykonawcze i dokumenty regulaminowe, o których mowa w § 11 ust. 1 pkt 1 lit. a—d, oraz programy szkolenia dla potrzeb wszystkich swych placówek terenowych.

2. Instrukcje wykonawcze, dokumenty regulaminowe oraz programy szkolenia, o których mowa w ust. 1, zatwierdza Prezes Urzędu.

Rozdział 3

Zasady sprawdzania kwalifikacji lotniczych, wiadomości i umiejętności

§ 14. 1. Sprawdzanie wiadomości i umiejętności lotniczych przeprowadza się:

- 1) w procesie szkolenia lotniczego teoretycznego i praktycznego, zgodnie z zatwierdzonymi programami szkolenia lotniczego;
- 2) przed wydaniem licencji lub uprawnienia lotniczego wpisywanego do licencji;
- 3) w celu przedłużenia albo wznowienia ważności uprawnienia lotniczego;
- 4) na podstawie decyzji Prezesa Urzędu, jeżeli w wyniku badania wypadku albo incydentu lotniczego lub wykonywania czynności nadzoru lotniczego powstanie uzasadnione przypuszczenie, że członek personelu lotniczego nie posiada wymaganych wiadomości lub umiejętności.

2. Sprawdzenie wiadomości i umiejętności lotniczych, o którym mowa w ust. 1 pkt 2—4, przeprowadzane jest w celu stwierdzenia spełnienia przez członka personelu lotniczego wymagań niezbędnych do wydania licencji lub uprawnienia lotniczego.

§ 15. 1. Sprawdzanie wiadomości i umiejętności lotniczych w przypadkach, o których mowa w § 14 ust. 1 pkt 1, przeprowadza ośrodek szkolenia lotniczego albo organizacja wymieniona w § 9 ust. 5 w zakresie szkolenia objętego posiadanym certyfikatem.

2. Sprawdzenie wiadomości i umiejętności lotniczych może również przeprowadzić osoba wykonująca, w imieniu Prezesa Urzędu, kontrolę przestrzegania przez ośrodek szkolenia lotniczego lub organizację wy-

mienioną w § 9 ust. 5 przepisów oraz decyzji z zakresu lotnictwa cywilnego.

§ 16. 1. Sprawdzenie wiadomości i umiejętności lotniczych w przypadkach, o których mowa w § 14 ust. 1 pkt 2—4, przeprowadza komisja egzaminacyjna, o której mowa w art. 99 ustawy.

2. Sprawdzenie wiadomości i umiejętności w celu przedłużenia ważności uprawnienia lotniczego, którego ważność, zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia, wynosi:

- 1) 12 albo 24 miesiące — jest przeprowadzane w okresie jego ważności, jednak nie wcześniej niż 3 miesiące przed jego upływem;
- 2) 3 lata albo 5 lat — jest przeprowadzane w okresie jego ważności, jednak nie wcześniej niż 12 miesięcy przed jego upływem.

3. W razie niezachowania terminów, o których mowa w ust. 2, wznowienie ważności uprawnienia lotniczego może nastąpić po sprawdzeniu wiadomości i umiejętności lotniczych, jeżeli zostanie ono przeprowadzone nie później niż:

- 1) przed upływem 3 miesięcy od dnia wygaśnięcia ważności uprawnienia, o którym mowa w ust. 2 pkt 1;
- 2) przed upływem 6 miesięcy od dnia wygaśnięcia ważności uprawnienia, o którym mowa w ust. 2 pkt 2.

4. W przypadkach, o których mowa w ust. 2 i 3, okresy przedłużonej albo wznowionej ważności uprawnień lotniczych liczone są od dnia upływu poprzedniego okresu ich ważności.

5. W razie negatywnego wyniku sprawdzenia wiadomości lub umiejętności lotniczych, o którym mowa w ust. 2 i 3:

- 1) Prezes Urzędu zawiesza ważność uprawnienia przez dokonanie odpowiedniego wpisu do licencji;
- 2) w protokole sprawdzenia wiadomości i umiejętności lotniczych wskazuje się zakres dodatkowego szkolenia niezbędnego do przywrócenia uprawnień.

Rozdział 4

Zasady wydawania, cofania, zawieszania i przywracania licencji oraz wynikających z niej uprawnień

§ 17. 1. Licencję lub wpisywane do niej uprawnienie lotnicze wydaje się kandydatowi, który:

- 1) spełnił wymagania określone w ustawie do wydania tej licencji lub uprawnienia;
- 2) posiada świadectwo radiooperatora, odpowiednie dla danej licencji, o którym mowa w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

2. Licencję wydaje się na okres 5 lat.

3. W przypadku gdy do wydania uprawnienia lotniczego wymagane jest odbycie z wynikiem pozytywnym nadzorowanej praktyki lotniczej, kandydat po złożeniu egzaminu praktycznego otrzymuje upoważnienie Prezesa Urzędu do jej odbycia w oznaczonym zakresie i terminie.

4. Jeżeli kandydat nie zaliczy nadzorowanej praktyki lotniczej w wyznaczonym terminie, Prezes Urzędu wydaje nowe upoważnienie do jej odbycia, po złożeniu przez kandydata kontrolnego egzaminu teoretycznego i praktycznego w zakresie wymaganym do wydania uprawnienia lotniczego.

5. W uzasadnionym przypadku Prezes Urzędu, na wniosek kandydata, może ograniczyć zakres egzaminu kontrolnego albo przedłużyć termin odbycia nadzorowanej praktyki lotniczej.

§ 18. 1. Licencja członka personelu lotniczego podlega wymianie w następujących przypadkach:

- 1) po upływie terminu 5 lat od dnia jej wydania;
- 2) po uzyskaniu uprawnienia lotniczego wpisywanego do licencji;
- 3) po wznowieniu ważności uprawnienia lotniczego, które uprzednio nie było wpisane do licencji;
- 4) w razie zmiany danych osobowych wpisywanych do licencji;
- 5) w razie sprostowania błędów;
- 6) po zapewnieniu miejsc na wpisy inne niż wymienione w pkt 1—4;
- 7) w razie uszkodzenia, zniszczenia albo utraty druku licencji.

2. Wymianę licencji dokonuje się na wniosek złożony do Prezesa Urzędu. W licencji wydanej w wyniku wymiany wpisuje się uprawnienia lotnicze posiadane przez członka personelu lotniczego w dniu wydania tej licencji.

3. Wydanie licencji przed upływem dwóch lat, a w przypadku licencji uprawniającej do zarobkowego wykonywania czynności lotniczych — przed upływem jednego roku od dnia upływu ważności poprzedniej licencji, następuje po sprawdzeniu wiadomości i umiejętności lotniczych wnioskodawcy.

4. Po upływie terminów, o których mowa w ust. 3, wydanie licencji następuje po odbyciu szkolenia wznowiającego w zakresie określonym w programie szkolenia oraz po złożeniu egzaminu przed komisją egzaminacyjną, o której mowa w art. 99 ustawy.

5. Z zastrzeżeniem ust. 6, członek personelu lotniczego może korzystać z licencji tylko w okresie jej ważności oraz w okresie ważności:

- 1) odpowiedniego orzeczenia lotniczo-lekarskiego, jeżeli jest ono wymagane, chyba że w licencji wpisane

nie jest co najmniej jedno z uprawnień specjalnych instruktora, wymienionych w załączniku nr 1 do rozporządzenia;

2) co najmniej jednego uprawnienia lotniczego, z tym że:

a) w przypadku pilota samolotowego, śmigłowcowego, wiatrakowcowego, sterowcowego, pilota balonu wolnego, nawigatora, mechanika pokładowego, radiooperatora pokładowego — uprawnienia lotniczego odnoszącego się odpowiednio do klasy albo typu statku powietrznego,

b) w przypadku pilota samolotowego i śmigłowcowego oraz dla licencji nawigatora i mechanika pokładowego — uprawnienia specjalnego instruktora, wymienionego w załączniku nr 1 do rozporządzenia,

c) w przypadku kontrolera ruchu lotniczego — do wykonywania określonego rodzaju kontroli ruchu lotniczego albo uprawnienia specjalnego instruktora, wymienionego w załączniku nr 1 do rozporządzenia,

d) w przypadku informatora służby informacji powietrznej — do wykonywania czynności informatora co najmniej na jednym lotnisku albo co najmniej w jednym sektorze rejonu informacji powietrznej.

6. Pilot szybowcowy i dyspozytor lotniczy mogą korzystać z licencji tylko w okresie jej ważności oraz jeżeli od dnia sprawdzenia wiadomości lotniczych upłynął okres nie dłuższy niż:

- 1) 3 lata — w przypadku pilota szybowcowego;
- 2) 5 lat — w przypadku dyspozytora lotniczego.

7. Wzory licencji określa załącznik nr 2 do rozporządzenia, z tym że wzory licencji mechaników poświadczania obsługi statków powietrznych o masie do startu powyżej 5 700 kg, używanych w transporcie zarobkowym, określa załącznik nr 4 do rozporządzenia.

8. Wzory wniosków o wydanie licencji i uprawnień lotniczych, zaświadczeń o ukończeniu szkolenia lotniczego, upoważnień do odbycia praktyki nadzorowanej i zaświadczeń o jej odbyciu i zaliczeniu oraz innych druków związanych z licencjonowaniem określa podręcznik licencjonowania personelu lotniczego (PEL).

§ 19. 1. Licencję, która została zawieszona, przywraca się na wniosek zainteresowanego, jeżeli:

- 1) upłynął okres zawieszenia licencji;
- 2) zostały spełnione warunki przywrócenia licencji, określone w decyzji o jej zawieszeniu.

2. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, powinno być załączone orzeczenie lotniczo-lekarskie, a w przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 — również dokumenty potwierdzające spełnienie warunków przywrócenia licencji.

§ 20. 1. Licencję wydaje się na wniosek, do którego załącza się dokumenty potwierdzające spełnienie odpowiednich wymagań dotyczących:

- 1) sprawności psychicznej i fizycznej;
- 2) praktyki lotniczej;
- 3) szkolenia lotniczego teoretycznego i praktycznego.

2. Po utracie ważności poprzedniej licencji nową licencję wydaje się na wniosek o dopuszczenie do egzaminu i wznowienie ważności uprawnienia.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, załącza się dokumenty, o których mowa w ust. 1, oraz dokumenty potwierdzające ukończenie szkolenia lotniczego wznowiającego wiadomości lub umiejętności lotnicze.

4. Przepisy ust. 1 mają odpowiednio zastosowanie do przywracania ważności uprawnienia lotniczego zawieszonoego decyzją Prezesa Urzędu, z tym że do wniosku załącza się również dokumenty potwierdzające spełnienie warunków przywrócenia uprawnienia lotniczego, jeżeli zostały określone w decyzji o zawieszeniu tego uprawnienia.

§ 21. 1. W decyzji o zawieszeniu licencji lub uprawnienia lotniczego wpisanego do licencji:

- 1) określa się okres zawieszenia;
- 2) można określić warunki przywrócenia zawieszonoego licencji lub uprawnienia lotniczego.

2. W decyzji o cofnięciu licencji można określić warunki ponownego wydania licencji.

3. Osoba, której licencja została cofnięta albo zawieszonoa, ma obowiązek niezwłocznie przekazać ją Prezesowi Urzędu, za pokwitowaniem, chyba że licencja została już uprzednio zatrzymanoa.

4. W razie zawieszonoego uprawnienia lotniczego wpisanego do licencji, jej posiadacz ma obowiązek niezwłocznego zwrotu licencji Prezesowi Urzędu w celu dokonania wpisu o zawieszonoego uprawnienia lotniczego.

Rozdział 5

Uznawanie, cofanie oraz zawieszanie i przywracanie uznania licencji lotniczych lub równoważnych dokumentów wydanych przez właściwy organ obcego państwa

§ 22. 1. Osoba ubiegająca się o uznanie licencji członka personelu lotniczego, wydanej przez właściwy organ obcego państwa, zwanej dalej „obcą licencją”, powinna złożyć wniosek oraz kserokopię licencji, a jej oryginał okazać w celu poświadczenia zgodności.

2. Prezes Urzędu może żądać od osoby, o której mowa w ust. 1, okazania dokumentu przebiegu praktyki lotniczej, jeżeli:

- 1) obca licencja jest wydana niezgodnie ze standardami Aneksu 1 albo
- 2) obca licencja została wydana w państwie, z którym Rzeczpospolita Polska nie zawarła umowy o uznawaniu licencji członków personelu lotniczego.

3. Jeżeli wnioskodawca ubiega się o uznanie potwierdzenia szkolenia specjalistycznego, o którym mowa w § 30 ust. 2 i 3, Prezes Urzędu może żądać od wnioskodawcy okazania dokumentów potwierdzenia tego szkolenia w państwie wydania licencji.

4. W przypadkach, o których mowa w ust. 2, Prezes Urzędu może odmówić uznania obcej licencji, jeżeli przepisy, zgodnie z którymi została wydana, ustanawiają wymagania łagodniejsze, niż wynikające z prawa polskiego.

5. Przepisu ust. 4 nie stosuje się, jeżeli osoba ubiegająca się o uznanie obcej licencji wyrazi zgodę na poddanie się sprawdzeniu wiadomości i umiejętności przed komisją egzaminacyjną, o której mowa w art. 99 ustawy. W takim przypadku Prezes Urzędu wyznacza termin sprawdzenia wiadomości i umiejętności oraz określa jego zakres.

6. Warunkiem uznania obcej licencji oraz korzystania z niej jest posiadanie orzeczenia lotniczo-lekarskiego, spełniającego co najmniej jeden z następujących warunków:

- 1) zostało wydane przez państwo członkowskie Zrzeszenia Władz Lotniczych (JAA);
- 2) zostało wydane przez państwo, z którym Rzeczpospolita Polska zawarła umowę o uznawaniu orzeczeń lotniczo-lekarskich;
- 3) zostało wydane przez polskie centrum medycyny lotniczej albo polskiego lekarza orzecznika.

7. Uznanie obcej licencji wydaje się na okres nie dłuższy niż do dnia upływu jej ważności.

§ 23. 1. Prezes Urzędu stwierdza uznanie obcej licencji przez wydanie świadectwa uznania licencji, którego wzór jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

2. Uznanie obcej licencji kontrolera ruchu lotniczego wraz z wpisanymi do niej uprawnieniami lotniczymi jest warunkiem odbycia przez niego szkolenia lotniczego w Rzeczypospolitej Polskiej, w zakresie niezbędnym do wykonywania czynności lotniczych wynikających z licencji.

§ 24. 1. W przypadkach, o których mowa w art. 100 ustawy, Prezes Urzędu może:

- 1) cofnąć lub zawiesić uznanie obcej licencji lub uprawnienia lotniczego wynikającego z licencji;
- 2) cofnąć lub zawiesić obcą licencję albo uprawnienie lotnicze wynikające z licencji, jeżeli takie prawo wynika z wiążącej Rzeczpospolitą Polską umowy międzynarodowej lub przepisów międzynarodowych.

2. Do cofnięcia oraz zawieszenia obcej licencji i uprawnienia z niej wynikającego stosuje się odpowiednio przepisy § 21.

§ 25. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do dokumentów równoważnych licencjom personelu lotniczego, wydanym przez właściwe organy państw obcych.

Rozdział 6

Rejestr personelu lotniczego

§ 26. 1. Prezes Urzędu prowadzi rejestr personelu lotniczego, zwany dalej „rejestrem”, na który składają się:

- 1) lista członków personelu lotniczego;
- 2) karty osobowe członków personelu lotniczego;
- 3) teczki osobowe członków personelu lotniczego wraz z zawartymi w nich dokumentami.

2. W karcie osobowej członka personelu lotniczego zamieszcza się następujące dane ewidencyjne:

- 1) podstawowe dane osobowe członka personelu lotniczego:
  - a) imiona i nazwisko,
  - b) nr PESEL i miejsce urodzenia, a w przypadku osób, które nie mają przyznanego numeru PESEL, wpisuje się zamiast niego datę urodzenia,
  - c) obywatelstwo,
  - d) adres zamieszkania oraz, na żądanie członka personelu lotniczego, adres dla korespondencji;
- 2) osobisty numer członka personelu lotniczego, którym oznaczane są wszystkie wydane mu licencje i świadectwa kwalifikacji;
- 3) wykaz wszystkich licencji oraz świadectw kwalifikacji z uwzględnieniem:
  - a) oznaczenia licencji lub świadectwa kwalifikacji,
  - b) daty wydania i okresu, na jaki została wydana licencja lub świadectwo kwalifikacji,
  - c) wpisanych do licencji albo świadectwa kwalifikacji uprawnień lotniczych, z oznaczeniem terminu ich ważności i przedłużenia ich ważności,
  - d) okresów zawieszeń licencji albo świadectw kwalifikacji i uprawnień lotniczych wpisanych do tych dokumentów oraz dat przywrócenia ich ważności,
  - e) oznaczenia oraz daty decyzji oraz prawomocnych orzeczeń sądowych dotyczących cofnięcia, zmiany, zawieszenia i przywrócenia licencji lub

świadectwa kwalifikacji oraz wydania, wznowienia ważności i cofnięcia uprawnienia lotniczego wpisywanego do licencji.

3. Teczka osobowa członka personelu lotniczego zawiera:

- 1) dokumenty złożone w związku z ubieganiem się o wydanie licencji lub świadectwa kwalifikacji oraz o wydanie albo wznowienie ważności wpisywanych do tych dokumentów uprawnień lotniczych;
- 2) protokoły zaliczonych egzaminów praktycznych, wymaganych do wydania licencji lub świadectw kwalifikacji albo do wydania lub wznowienia ważności wpisywanych do tych dokumentów uprawnień lotniczych;
- 3) decyzje oraz prawomocne orzeczenia sądowe dotyczące cofnięcia, zmiany, zawieszenia i przywrócenia licencji lub świadectwa kwalifikacji oraz wydania, wznowienia ważności i cofnięcia uprawnienia lotniczego wpisywanego do licencji.

§ 27. 1. Rejestr obejmuje odrębnie prowadzony dział członków personelu lotniczego, którym wydano zaświadczenia o uznaniu obcych licencji lub równoważnych im dokumentów wydanych przez właściwy organ obcego państwa.

2. Do działu rejestru, o którym mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy § 26 ust. 2.

§ 28. 1. Skreślenie członka personelu lotniczego z rejestru następuje:

- 1) w razie śmierci albo uznania za zmarłego;
- 2) w razie cofnięcia wszystkich licencji albo świadectw kwalifikacji;
- 3) w razie upływu terminu 3 lat od dnia upływu terminu ważności licencji lub świadectwa kwalifikacji.

2. Kartę ewidencyjną i teczkę osobową członka personelu lotniczego skreślonego z rejestru przechowuje się w rejestrze w ciągu:

- 1) 3 lat następujących po roku, w którym nastąpiła jego śmierć;
- 2) 10 lat następujących po roku:
  - a) w którym został uznany za zmarłego,
  - b) w którym upłynął trzyletni termin określony w ust. 1 pkt 3;
- 3) 5 lat następujących po roku, w którym decyzja o cofnięciu ostatniej licencji albo świadectwa kwalifikacji stała się ostateczna.

3. Po upływie terminów wymienionych w ust. 2 ponownie wykorzystuje się osobisty numer skreślonego członka personelu lotniczego.

§ 29. 1. Dane osobowe członka personelu lotniczego, zawarte w rejestrze i teczce osobowej, podlegają ochronie danych osobowych zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych.

2. Do przetwarzania danych osobowych, o których mowa w ust. 1, nie jest wymagane uzyskanie zgody osoby, której te dane dotyczą.

Rozdział 7

Warunki wykonywania uprawnień wynikających z licencji

§ 30. 1. Członek personelu lotniczego może wykonywać czynności lotnicze wyłącznie w zakresie wynikającym z:

- 1) licencji, z uwzględnieniem ograniczeń wpisanych do licencji;
- 2) uprawnień lotniczych, wpisanych do jego licencji;
- 3) potwierdzeń szkolenia specjalistycznego, o którym mowa w ust. 2 i 3, wpisanych do osobistego dokumentu praktyki lotniczej;
- 4) upoważnień zamieszczonych w instrukcji operacyjnej albo instrukcji wykonywania lotów organizacji lotniczej świadczącej usługi lotnicze przy użyciu statków powietrznych;
- 5) pisemnego upoważnienia do wykonywania czynności instruktora, zamieszczonego w odpowiedniej instrukcji wykonawczej ośrodka szkolenia lotniczego albo organizacji wymienionej w § 9 ust. 5, jeżeli wykonuje czynności lotnicze instruktora.

2. Wykonywanie w charakterze dowódcy statku powietrznego lotów, o których mowa w ust. 3.8 załącznika nr 1 oraz w ust. 2.6 załącznika nr 3 do rozporządzenia, wymaga ukończenia z wynikiem pozytywnym szkolenia specjalistycznego w zakresie tych lotów oraz posiadania bieżącej praktyki w tym zakresie.

3. Wykonywanie czynności mechanika poświadczenia obsługi statku powietrznego, w odniesieniu do statku powietrznego, na który uprawnienia lotnicze dotyczące typu nie są wpisywane do licencji, wymaga ukończenia z wynikiem pozytywnym szkolenia specjalistycznego w zakresie tego typu statku powietrznego na zasadach określonych w ust. 5.2.3.6.2 i 5.2.3.6.3 załącznika nr 1 do rozporządzenia oraz posiadania bieżącej praktyki w tym zakresie.

4. Członek personelu lotniczego podczas wykonywania czynności lotniczych, do których uprawnienia licencja, jest obowiązany posiadać ją przy sobie wraz z następującymi dokumentami:

- 1) orzeczeniem lotniczo-lekarskim, jeżeli jest ono wymagane,
- 2) dokumentem tożsamości ze zdjęciem,

3) aktualnie wypełnionym osobistym dokumentem praktyki lotniczej, do której uprawnia licencja

— chyba że instrukcja operacyjna, instrukcja wykonywania lotów lub instrukcja zarządzania obsługą techniczną stanowi inaczej.

§ 31. Członek personelu lotniczego przy wykonywaniu czynności lotniczych ma obowiązek stosowania się do dotyczących tych czynności:

- 1) instrukcji użytkownika w locie oraz odpowiednio instrukcji obsługi statków powietrznych oraz równoważnych im lub uzupełniających te instrukcje dokumentów;
- 2) instrukcji wykonawczej dla organizacji lotniczej świadczącej usługi lotnicze przy użyciu statków powietrznych, ośrodka szkolenia lotniczego i organizacji wymienionej w § 9 ust. 5, organizacji obsługi statków powietrznych oraz organów służb ruchu lotniczego.

§ 32. 1. Członek personelu lotniczego i kandydat na członka personelu lotniczego, odbywający szkolenie w celu uzyskania licencji lub uprawnienia lotniczego, jest obowiązany powstrzymać się od wykonywania czynności lotniczych w przypadku, gdy:

- 1) odczuwa dolegliwość fizyczną lub psychiczną, która utrudnia mu wykonywanie tych czynności w sposób bezpieczny;
- 2) znajduje się pod wpływem:
  - a) leków ograniczających sprawność psychiczną lub fizyczną,
  - b) alkoholu,
  - c) narkotyków albo innych środków odurzających.

2. Wykonywanie przez członka personelu lotniczego czynności lotniczych na statkach powietrznych z niehermetyczną kabiną i bez instalacji tlenowej na wysokości powyżej 4 000 m nad poziomem morza wymaga posiadania przez niego orzeczenia lotniczo-lekarskiego wydanego w wyniku badania w komorze niskich ciśnień.

§ 33. 1. Jeżeli pilot zawodowy lub liniowy otrzymał orzeczenie lotniczo-lekarskie z ograniczeniem do wykonywania czynności pilota statku powietrznego wyłącznie z innym pilotem, wchodzącym w skład załogi statku powietrznego, inny pilot:

- 1) powinien być zaznajomiony z tym ograniczeniem;
- 2) nie może posiadać orzeczenia lotniczo-lekarskiego z takim samym ograniczeniem;
- 3) nie może mieć ukończonych 60 lat;

4) powinien znać instrukcję określającą jego dodatkowe obowiązki — jeżeli ograniczenie dotyczy dowódcy statku powietrznego.

2. Jeżeli pilot turystyczny lub szybowcowy otrzymał orzeczenie lotniczo-lekarskie z ograniczeniem do wykonywania czynności dowódcy statku powietrznego wyłącznie z pilotem bezpieczeństwa:

1) lot wykonuje się wyłącznie na statku powietrznym ze zdwojonymi sterownicami;

2) pilot bezpieczeństwa:

a) nie może posiadać licencji z takim samym ograniczeniem,

b) powinien być zaznajomiony z ograniczeniem dowódcy statku powietrznego,

c) powinien znać instrukcję określającą jego dodatkowe obowiązki,

d) powinien zajmować w locie fotel, przy którym znajdują się sterownice.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio, jeżeli pilot zawodowy lub liniowy, który otrzymał orzeczenie, o którym mowa w ust. 1, wykonuje lot na statku powietrznym, na którym nie jest wymagane wykonywanie czynności drugiego pilota.

4. Przepisy ust. 2 pkt 2 lit. a—c stosuje się odpowiednio do pilota balonu wolnego, który otrzymał orzeczenie, o którym mowa w ust. 2.

5. Instrukcję, o której mowa w ust. 1 pkt 4 oraz ust. 2 pkt 2 lit. c, zatwierdza Prezes Urzędu.

§ 34. 1. Członek personelu lotniczego ma obowiązek stosować się przy wykonywaniu czynności lotniczych do ograniczeń medycznych, zamieszczonych w orzeczeniu lotniczo-lekarskim.

2. Jeżeli z ograniczenia, o którym mowa w ust. 1, wynika obowiązek wykonywania czynności lotniczych tylko przy użyciu szkielek korekcyjnych, członek personelu lotniczego ma obowiązek posiadania, podczas wykonywania tych czynności, zapasowych okularów korekcyjnych.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się również do kandydata uczestniczącego w szkoleniu do licencji lub uprawnienia lotniczego. Ograniczenie wymienione w ust. 1 musi być wpisane do dokumentu przebiegu szkolenia praktycznego.

§ 35. Przepisy § 5 ust. 2 i 3, § 6 i 8 ust. 1 pkt 3 i 4, § 11 ust. 1 pkt 1 lit. a—c i e oraz pkt 2—4, § 13 ust. 2, § 14—17 i 18 ust. 1—3 i 7, § 19—22 i 23 ust. 1, § 24 ust. 1, § 25 i 30 ust. 1 pkt 1—3 i 5 oraz ust. 2 i 4 oraz § 31—34 stosuje się odpowiednio do świadectw kwalifikacji wy-

mienionych w art. 95 ustawy i w § 4 ust. 1 pkt 2 oraz do wpisywanych do nich uprawnień lotniczych.

Rozdział 8

Przepisy przejściowe i końcowe

§ 36. 1. Prezes Urzędu dokonuje, na wniosek członka personelu lotniczego, wymiany jego licencji i uprawnień lotniczych do nich wpisanych, wydanych na podstawie rozporządzenia Ministra Komunikacji z dnia 10 września 1986 r. w sprawie personelu lotniczego (Dz. U. Nr 41, poz. 199 oraz z 2001 r. Nr 131, poz. 1476), zwanego dalej „rozporządzeniem”, na licencje i uprawnienia lotnicze na zasadach określonych w ust. 2—4. Wymiana może nastąpić najpóźniej w dniu upływu ważności dotychczasowych licencji.

2. Licencje i uprawnienia lotnicze, o których mowa w ust. 1, podlegają wymianie na odpowiadające im licencje i uprawnienia lotnicze o tych samych nazwach, z tym że:

1) licencja pilota samolotowego zawodowego II klasy — na licencję pilota samolotowego zawodowego;

2) licencja pilota samolotowego zawodowego I klasy — na licencję pilota samolotowego zawodowego albo na licencję pilota samolotowego liniowego, stosownie do treści wniosku o jej wymianę i udokumentowanego spełnienia wymagań przez wnioskodawcę;

3) licencja mechanika lotniczego obsługi — na odpowiednią licencję mechanika poświadczenia obsługi statku powietrznego;

4) uprawnienia lotnicze, dotyczące typu statku powietrznego, potwierdzone wpisem w osobistym dokumencie praktyki lotniczej lub uwiarygodnione w inny sposób:

a) na uprawnienia wpisywane do licencji pilotów, dotyczące odpowiednio kategorii, klasy albo typu statku powietrznego, wymienione w ust. 2.5.1 załącznika nr 1 do rozporządzenia, z zachowaniem ewentualnych ograniczeń odnoszących się do klasy balonu wolnego, wymienionych w ust. 2.6.11.5 pkt 1 lit. a oraz b załącznika nr 1 do rozporządzenia,

b) na uprawnienia lotnicze dotyczące typu statku powietrznego wpisywane do licencji nawigatora, mechanika pokładowego i radiooperatora pokładowego;

5) uprawnienie do lotów nocnych VFR, potwierdzone wpisem w osobistym dokumencie praktyki lotniczej pilota samolotowego lub śmigłowcowego albo w inny wiarygodny sposób — na uprawnienie do lotów nocnych VFR, wpisywane do licencji pilota samolotowego albo śmigłowcowego turystycznego;

- 6) uprawnienie instruktora samolotowego i śmigłowcowego klasy II — odpowiednio na uprawnienie instruktora samolotowego i śmigłowcowego szkolenia zasadniczego ograniczone — klasy 2;
- 7) uprawnienia instruktora samolotowego i śmigłowcowego klasy I — odpowiednio na uprawnienie instruktora samolotowego i śmigłowcowego szkolenia zasadniczego — klasy 1;
- 8) uprawnienie instruktora balonu wolnego i szybowcowego klasy II — odpowiednio na uprawnienie instruktora balonowego i szybowcowego ograniczone — klasy 2;
- 9) uprawnienia instruktora spadochronowego klasy II lub klasy I — na uprawnienie instruktora spadochronowego;
- 10) uprawnienia instruktora spadochronowego klasy II lub klasy I z ograniczeniem do wykonywania czynności instruktora spadochronowego bez prawa wykonywania skoków spadochronowych — na uprawnienie specjalne instruktora spadochronowego bez prawa wykonywania czynności instruktora spadochronowego na pokładzie statku powietrznego i bez prawa wykonywania skoków;
- 11) uprawnienie do lotów gaśniczych lub agro, potwierdzone wpisem w osobistym dokumencie praktyki lotniczej lub w inny wiarygodny sposób — odpowiednio na uprawnienie do lotów gaśniczych lub agro;
- 12) następujące uprawnienia kontrolera ruchu lotniczego:
  - a) do kontroli zbliżania — na uprawnienie do kontroli zbliżania radarowej,
  - b) do kontroli obszaru — na uprawnienie do kontroli obszaru proceduralnej,
  - c) inne uprawnienia, niż wymienione w lit. a i b — odpowiednio na uprawnienia:
    - do kontroli lotniska instrumentalnego, do kontroli zbliżania radarowej lub do kontroli obszaru proceduralnej — na podstawie posiadanego przez wnioskodawcę uprawnienia do kontroli radarowej, innych wpisów w jego licencji i posiadanych przez niego dokumentów dotyczących praktyki lotniczej,
    - instruktora szkolenia operacyjnego lub specjalne instruktora symulatorowego — na podstawie posiadanych przez niego dokumentów dotyczących praktyki lotniczej i uprawnień instruktora wydanych przez państwowy organ zarządzania ruchem lotniczym;
- 13) uprawnienia mechanika lotniczego obsługi, o których mowa w ust. 4.1.1.2.2, 4.1.1.2.3 i 4.1.1.2.4 załącznika do rozporządzenia, o którym mowa w § 36 ust. 1 — odpowiednio na uprawnienia lotnicze:
  - a) określone w wymaganiach, o których mowa w ust. 5.2.2 załącznika nr 1 do rozporządzenia, wpisywane do licencji mechanika poświadczenia obsługi statku powietrznego,
  - b) określone w ust. 5.2.3.6 załącznika nr 1 do rozporządzenia, wpisywane do licencji mechanika poświadczenia obsługi statku powietrznego;
- 14) uprawnienia instruktora, jeżeli nie mają odpowiedników o tych samych nazwach określonych w niniejszym rozporządzeniu — odpowiednio na uprawnienia:
  - a) instruktora samolotowego na klasę samolotów jednosilnikowych tłokowych lądowych albo wodnych albo jednosilnikowych z napędem turbośmigłowym lub odrzutowym lądowych albo wodnych — jeżeli wnioskodawca posiada uprawnienie instruktora samolotowego innego rodzaju i spełnia wymagania określone w ust. 3.4.6.1.3 pkt 1 lit. a załącznika nr 1 do rozporządzenia,
  - b) instruktora samolotowego na klasę samolotów wielosilnikowych lądowych albo wodnych albo na typ samolotu wielosilnikowego z załogą jednoosobową z napędem turbośmigłowym albo odrzutowym — jeżeli wnioskodawca posiada uprawnienie instruktora samolotowego innego rodzaju i spełnia wymagania określone w ust. 3.4.6.1.4 pkt 1 lit. a załącznika nr 1 do rozporządzenia,
  - c) instruktora samolotowego na typ samolotu AN-2 — jeżeli wnioskodawca spełnia wymagania określone w ust. 3.4.6.1.6 pkt 1 załącznika nr 1 do rozporządzenia,
  - d) instruktora samolotowego w lotach według wskazań przyrządów (IFR) — jeżeli wnioskodawca posiada uprawnienie instruktora samolotowego innego rodzaju i spełnia wymagania określone w ust. 3.4.6.1.7 pkt 1 lit. a załącznika nr 1 do rozporządzenia,
  - e) instruktora śmigłowcowego na typ śmigłowca z załogą jednoosobową — jeżeli wnioskodawca posiada uprawnienie instruktora śmigłowcowego oraz spełnia wymagania określone w ust. 3.4.6.2.3 pkt 1 załącznika nr 1 do rozporządzenia,
  - f) instruktora śmigłowcowego na typ śmigłowca z załogą wieloosobową — jeżeli wnioskodawca posiada uprawnienie instruktora śmigłowcowego oraz spełnia wymagania określone w ust. 3.4.6.2.4 pkt 1 załącznika nr 1 do rozporządzenia,
  - g) instruktora śmigłowcowego w lotach według wskazań przyrządów (IFR) — jeżeli wnioskodawca posiada uprawnienie instruktora śmigłowcowego innego rodzaju i spełnia wymagania okre-

ślone w ust. 3.4.6.2.5 pkt 1 lit. a załącznika nr 1 do rozporządzenia

— stosownie do treści wniosku o ich wymianę i udokumentowanego spełnienia wymagań przez wnioskodawcę.

3. Przy wymianie licencji pilota samolotowego turystycznego albo pilota śmigłowcowego turystycznego, w której nie było wpisane uprawnienie do lotów kontrolowanych VFR, wpisuje się ograniczenie do wykonywania lotów wyłącznie w ruchu lotniczym niekontrolowanym, chyba że posiadacz tej licencji odbył szkolenie do licencji pilota turystycznego lub śmigłowcowego, obejmującego wszystkie procedury wykonywania lotów VFR w ruchu lotniczym kontrolowanym.

4. Przy wymianie licencji kontrolera ruchu lotniczego, która nie uprawniała do posługiwania się językiem angielskim w korespondencji radiotelefonicznej, do nowej licencji wpisuje się ograniczenie do prowadzenia korespondencji radiotelefonicznej wyłącznie w języku polskim. Do licencji kontrolera ruchu lotniczego z takim ograniczeniem nie może być wpisane uprawnienie lotnicze operacyjne, dotyczące obszaru kontrolowanego oraz lotnisk wykorzystywanych do ruchu lotniczego międzynarodowego i przestrzeni powietrznych związanych z tymi lotniskami, a także uprawnienie instruktora.

§ 37. 1. Osobie, która przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia uzyskała kwalifikacje w zakresie wiedzy, umiejętności i praktyki, a także uzyskała uprawnienia do wykonywania czynności lotniczych wydane przez upoważnione organizacje lotnicze lub władzę lotniczą, Prezes Urzędu, bez egzaminu państwowego, wydaje odpowiednio do potwierdzonego

zakresu kwalifikacji, wraz z właściwymi uprawnieniami lotniczymi:

1) licencje lotniczą, o której mowa w:

a) art. 94 ust. 6 pkt 1 lit. g—j lub w pkt 6 ustawy,

b) § 4 ust. 1 rozporządzenia;

2) świadectwo kwalifikacji, o którym mowa w:

a) art. 95 ust. 2 ustawy,

b) § 4 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia.

2. Licencje i uprawnienia lotnicze, o których mowa w ust. 1, wydaje się na podstawie przedstawionych przez wnioskodawcę:

1) wpisów w licencji lotniczej albo w innych dokumentach równoważnych;

2) wpisów w dokumentach praktyki lotniczej lub przebiegu szkolenia lotniczego;

3) innych wiarygodnych dokumentów, dotyczących ukończonego przez niego szkolenia lotniczego lub praktyki lotniczej.

§ 38. Traci moc rozporządzenie Ministra Komunikacji z dnia 10 września 1986 r. w sprawie personelu lotniczego (Dz. U. Nr 41, poz. 199 oraz z 2001 r. Nr 131, poz. 1476).

§ 39. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Minister Infrastruktury: *M. Pol*

(Załączniki do rozporządzenia stanowią oddzielny załącznik do niniejszego numeru)